

### **Anotace**

Pracovní list obsahuje cvičení založená na jazykovém materiálu z korpusu. Učitel si cvičení připraví předem, žáci ve výuce s korpusem nepracují. Na základě autentického jazykového materiálu si ovšem upevní pravidla pro užití osobních koncovek sloves čtvrté slovesné třídy. Cvičení lze samozřejmě upravit pro další slovesné třídy.

### **Postup práce**

Cvičení neslouží pro první seznámení s časováním. Žáci by s časováním sloves měli být seznámeni v komunikačním kontextu. Cvičení v tomto pracovním listu jsou zaměřená jen na koncovky a neobsahují jednotící komunikační téma. Žáci by si na jejich základě měli upevnit dříve probranou látku.

Před rozdělením pracovního listu je nutné žáky uvést do tématu. Učitel se jich může zeptat, která slovesa se časují stejně jako např. „mluvit“. Slovesa může shromažďovat na tabuli po skupinách podle zakončení infinitivu. Učitel poté žákům rozdá pracovní list. První větu v prvním cvičení s nimi přečte v plénu a nechá si nadiktovat infinitiv.

Druhý úkol žáci plní až po kontrole prvního. Učitel nejprve obrátí pozornost žáků k typickým zakončením infinitivu. Dohromady se žáky doplní první informace v tabulce. Dále žáci postupují samostatně. Všechny osobní koncovky najdou v příkladových větách z prvního cvičení.

Po kontrole třetího úkolu žáci aplikují pravidlo v posledním cvičení. Před samostatnou prací by měl učitel ověřit porozumění slovesům. První větu mohou žáci doplnit společně.

1) Napište k **tučným slovesům** infinitiv.

<b>Rozumím</b> ti dobře.	
Dám ti pusu, až <b>se vrátíš</b> .	
V roli Julie <b>se představí</b> Radka Coufalová.	
„Nestíhám, nemám čas,“ <b>slyšíme</b> všude kolem sebe.	
Jaké rozdíly <b>vidíte</b> v práci architekta v USA a v Evropě?	
Vždycky se říká, že lidé o sobě rádi <b>mluví</b> .	

2) Doplňte tabulku:

Slovesa s infinitivní koncovkou - ____, - ____ a - ____ mají osobní koncovky:	
já	- ____ (např. ____)
ty	- ____ (např. ____)
on/ona/ono	- ____ (např. ____)
my	- ____ (např. ____)
vy	- ____ (např. ____)
oni	- ____ (např. ____)
Všude je písmeno - ____.	

3) Doplňte vhodné sloveso ve správném tvaru.

*koupit, muset, platit, sedět, vidět, zkoušet*

(já) \_\_\_\_\_ si letenku na Floridu.

(ty) \_\_\_\_\_ jít k lékaři.

Učitelka \_\_\_\_\_ žáky z matematiky.

My jako organizátoři \_\_\_\_\_ honorář kapele.

V jaké lavici (vy) \_\_\_\_\_?

Všichni \_\_\_\_\_, že mu je špatně.

## Postup práce s korpusem

V aplikaci Morfio vyplňte pole podle obrázku. Pro obě první pole vyberte charakteristiku „společný“, protože kořen slova je v infinitivu i konjugované formě stejný. Ponechte zde výchozí nastavení (.+), protože nezáleží na tom, jak budou hledaná slovesa vypadat. Pro druhé pole – pole pro formant vyberte charakteristiku „odlišný“. V prvním vzoru vyplňujeme zakončení infinitivu. Pro tento typ časování je to vždy vokál+t (až na výjimky, jako je jíst, o které nám nyní nejde). Proto vyberte rozbalením druhého pole pro vzor 1 „samohlásky“ a po zobrazení další nabídky „všechny“ a dopište *t*. Do políčka pro vzor 2 napište *ím*, tedy osobní koncovku první osoby singuláru. Hledají se tvary, protože nám jde o tvary slovesa, nikoli o lemmata. Dále klikněte na Hledat.

# Morfio

<+ ☒ společný ☒ odlišný +> Morf. specifikace:

vzor 1: .+ [:Vok:]t slovesa V.\*

vzor 2: .+ ím slovesa V.\*

Další vzor

Korpus: SYN2015 Frekvence vyšší než: 10 Hledají se: tvary Vyhodnocují se: tvary

Velikost písmen: ☒ ignorovat

Odkaz na toto zadání: <http://morfio.korpus.cz/b1gznGMJ>

Pro zobrazení frekvenčního seznamu nejčastějších sloves zvolte záložku Výpis a seznam sloves seřaďte podle frekvence.

	Souhrn	Výpis	Produktivita	vzor 1	vzor 2
				vzor 1 ▲▼ (fq ▲▼)	vzor 2 ▲▼ (fq ▲▼)
1		dělat dělit (23433)		dělím (43)	
2		vidět (21638)		vidím (7873)	
3		jít jít jet ... (20954)		jím (30)	
4		dít dát (14221)		dím (15)	
5		mluvit (12458)		mluvím (1770)	
6		najat najít najet (12418)		najím (45)	
7		musit muset (12060)		musím (17037)	
8		představit (9867)		představím (281)	
9		vrátit (8850)		vrátím (1882)	
10		slyšet (7557)		slyším (2601)	
11		hledět hledat (7350)		hledím (207)	
12		změnit (6729)		změním (112)	
13		chodit (6679)		chodím (1505)	
14		vytvořit (6585)		vytvořím (56)	
15		řešit (6089)		řeším (169)	
16		koupat koupit (5965)		koupím (592)	
17		myslet myslit (5912)		myslím (24971)	
18		platit (5452)		platím (260)	
19		vysvětlit (5316)		vysvětlím (431)	
20		spět spat spát (5307)		spím (462)	

Jak je patrné ze seznamu, musíte výsledky protřídit, jelikož Morfio neumí přiřadit infinitiv k tvaru podle významu. Po vytrídění chybných údajů získáte představu o nejfrekventovanějších slovesech, která poté můžete využít pro tvorbu cvičení.

Příkladové věty nejlépe najdete přes rozhraní KonText pomocí funkce Slovní tvar, která vám umožní hledat přímo zadaný slovní tvar.

Hledat v korpusu

Korpus:

Typ dotazu:

Dotaz:

Klávesnice | Předchozí dotazy

V dotazu CQL můžete vložit další řádek stisknutím klávesy Shift+ENTER (další tip)

► Specifikovat kontext

► Omezit hledání

Hledat

Nalezené věty je třeba přizpůsobit jazykové úrovni žáků.

### Řešení

- 1) rozumět, vrátit se, představit se, slyšet, vidět, mluvit
- 2) Osobní koncovky jsou zjednodušené, nepočítá se zde s variantou rozumějí.

Slovesa s infinitivní koncovkou - <u>it</u> , - <u>et</u> a - <u>ět</u> mají osobní koncovky:	
já	- <u>ím</u> (např. <u>rozumím</u> )
ty	- <u>íš</u> (např. <u>vrátíš se</u> )
on/ona/ono	- <u>í</u> (např. <u>představí se</u> )
my	- <u>íme</u> (např. <u>slyšíme</u> )
vy	- <u>íte</u> (např. <u>vidíte</u> )
oni	- <u>í</u> (např. <u>mluví</u> )
Všude je písmeno - <u>í</u> .	

- 3) koupím – musíš – zkouší – platíme – sedíte – vidí